

השמייטה - מן היסודות ועד להלכה למעשה

הרב יוסף צבי רימון

יסודות מלאכות דאורייתא ודרבנן בשמיטה

מלאכות דאורייתא בשביעית

(ב) דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְשַׁבְתָּהּ הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָּהּ:

(ג) שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמֶךָ וְאִסַּפְתָּ אֶת
תְּבוּאָתָהּ:

(ד) וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שִׁבְתָּ שִׁבְתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָּהּ

שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע

וְכַרְמֶךָ לֹא תִזְמַר:

(ה) אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר

וְאֵת עֲנָבֵי נְזִירְךָ לֹא תִבְצֹר

שְׁנַת שִׁבְתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:

(ו) וְהִיְתָה שִׁבְתָּ הָאָרֶץ לָכֶם לֹאֲכַלְהָ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְיֶרְךָ
וּלְתוֹשְׁבֵי הַגְּרָיִם עִמָּךְ:

(ז) וּלְבַהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לְאֹכֵל:

(C) הרב יוסף צבי רימון

מלאכות דאורייתא ודרבנן בשביעית

(ויקרא כ"ה, ב-ז)

יש מי שאומר שגם אם הנוכרי עובד בשדה של ישראל עובר ישראל על מצות עשה של שביתת הארץ.. שהתורה תלתה את השביתה בארץ, שנאמר "ושבתה הארץ שבת לה" – על כן אין הפרש מי הוא העושה את המלאכה בעבודת הארץ – ישראל או נוכרי... ויש אומרים שמותר להשכיר לנוכרי שדה של ישראל ואין איסור של שביתת הארץ אפילו בעשה שבה, כי אם על ישראל שהוא בר חיובא דשביתה, עובד את הארץ, אבל כל זמן שאין ישראל בעצמו עובד אין זה מבטל שביתת הארץ במה שעובד הנכרי..

הרב קוק, שבת הארץ

וְהִיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ
לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְיֶיךָ
וּלְתוֹשְׁבֵי הַגָּרִים עִמָּךְ:

שָׁדֵךְ לֹא תִזְרַע
וּכְרָמְךָ לֹא תִזְמַר
אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְעֹזֵר
וְאֵת עֲנָבֵי נְזִירְךָ לֹא תִבְעֹזֵר

מותר לקטוף בשינוי

תאנים של שביעית אין קוצים אותם במוקצה

שינוי בכמות

רמב"ם

שינוי בצורת הקטיף

ברטנורא

וּלְבַהֲמַתְךָ וּלְחַיֵּיהָ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תְּהִיָּה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל

ולבהמתך ולחיה אשר בארץ תהיה כל
תבואתה לאכול... מקיש בהמה לחיה,
כל זמן שחיה אוכלת בשדה, בהמה
אוכלת בבית. כלה לחיה מן השדה, כלה
לבהמתך שבבית.

תורת כהנים

ביעור - חובת הפקר כאשר כלה מין הגידול מהשדה

וְהִשְׁבִּיעַת תְּשֻׁמְטָנָה וְנִטְשָׁתָה וְאָכְלוּ אֲבֵינֵי עַמֶּךָ וְיִתְּרָם תֹּאכַל חֵית הַשָּׂדֶה כִּן תַּעֲשֶׂה לְכַרְמֶךָ לְזִיתֶךָ:

שמות, כג יא

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשָּׁבֵת בַּחֲרִישׁ וּבַקְצִיר תִּשָּׁבֵת

שמות, ל"ד, כא

ר' ישמעאל

ר' עקיבא

הפסוק מדבר על שבת

איסור חרישה בשמיטה

יד רמ"ה:

ור"מ הלוי ז"ל מפרש דכולה קרא נדרש בימי
שמיטה וימים האמורות כאן שנים הם...

חידושי הריטב"א, מכות ח:

מלאכות דאורייתא

לא תקצור
לא תבצור

איסור קטיפת היבול

לא תזרע
לא תזמור

איסור הצמחת היבול

מכדי זמירה בכלל זריעה, ובצירה בכלל קצירה –
למאי הלכתא כתבינו רחמנא? למימרא דאהני
תולדות מחייב, אאחרינא לא מחייב.

מועד קטן ג.